

הגְבִירָה, והַכְּנִיס אֶמָה בְּמִקּוּמָה (בלומר שפחה), כְּמוֹ שְׁנֵאמַר, (משלי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ וְגו'. תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְגו'. וְשִׁפְחָה כִּי תִירֵשׁ גְּבִירָתָהּ. מִי הַשִּׁפְחָה? זוֹהִי כֶּתֶר הַנְּכָרִי, שֶׁהֵרֵג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַבְּכוֹר שְׁלֵהֶם בְּמִצְרַיִם, שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת י"א) עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִימִים. אַחַר הַרְחִימִים הִיא הַיְתָה יוֹשֶׁבֶת בְּרֵאשׁוֹנָה, וְעַכְשָׁו הַשִּׁפְחָה הַזֹּאת תִּירֵשׁ גְּבִירָתָהּ.

בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, מְלֶךְ בְּלִי גְבִירָה לֹא נִקְרָא מְלֶךְ. מְלֶךְ שְׁנֵדָבֵק בַּשִּׁפְחָה, בְּאֵמָה (שְׁלֵחָה) שֶׁל הַגְּבִירָה, אֵיפֹה כְבוֹדוֹ? וְעַתִּיד קוֹל לְבָשֶׁר לְגְבִירָה לֹלֹמֵר: (זכריה ט) גִּילִי מְאֹד בֵּת צִיּוֹן הָרִיעִי בֵּת יְרוּשָׁלַם הִנֵּה מִלִּפְנֵי יְבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא. כְּלוֹמֵר, צַדִּיק הוּא נוֹשָׁע, כִּי הִיָּה רוֹכֵב עַד עַכְשָׁו בְּמִקּוּם שְׂאִינֹו שְׁלוֹ, בְּמִקּוּם נְכָרִי, וּמִיַּנִּיק אֹתוֹ.

וְעַל זֶה פְּתוּב עֲנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר. עֲנִי (שְׁלֵחָה) הִיָּה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוּ, אוֹתָם פְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה שֶׁהֵרֵג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַבְּכוֹר שְׁלֵהֶם בְּמִצְרַיִם. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת י"א) וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה, וְהָרִי בְּאֲרָנוּ הַדְּבָרִים. כְּבִכּוֹל צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא, כִּי עַד עַכְשָׁו שְׂרׁוֹי צַדִּיק בְּלִי צֶדֶק. וְעַכְשָׁו שְׂיִדְוֹגוּ כְּאָחֵד, צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא, שְׁהָרִי אֵינֹו יוֹשֵׁב בְּצַד הָאֲחֵר. לְמַדְנֹו, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אֲבָד וְאֵין אִישׁ שֶׁם עַל לֵב וְגו'. פְּסוּק זֶה קָשָׁה. הַצַּדִּיק אֲבָד? ! מֵה זֶה אֲבָד הִיָּה צָרִיף לְהִיּוֹת! מֵה זֶה אֲבָד? אֵלֹא אֲבָד מִמֶּשׁ. וּמֵה אֲבָד? אֲבָד לְגְבִירָה, וְנִדְבַק בְּמִקּוּם אַחֵר, שְׁנִקְרָא שִׁפְחָה.

שְׁכַתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם,

אֶרֶץ וְגו'. תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְגו'. וְשִׁפְחָה כִּי תִירֵשׁ גְּבִירָתָהּ. מֵאֵן שִׁפְחָה. הִיא כְּתָרָא נּוֹכְרָאָה, דְּקָטִיל קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בּוֹכְרָא דְלֵהוֹן בְּמִצְרַיִם. דְּכְתִיב (שְׁמוֹת י"א) עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִימִים. אַחַר הַרְחִימִים הִוּוּ יְתָבָא בְּקַדְמִיתָא, וְהַשְׁתָּא, הִיא שִׁפְחָה תִירֵשׁ גְּבִירָתָהּ.

בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, מְלֶכָא בְּלָא מְטְרוֹנִיתָא, לָא אֶקְרִי מְלֶכָא. מְלֶכָא דְאַתְדָּבֵק בַּשִּׁפְחָה בְּאֵמָהוּ (דִּילָהּ) דְּמְטְרוֹנִיתָא, אֵן הוּא יִקְרָא דִּילִיָּהּ. וְזִמְנָא קָלָא לְבִשְׂרָא לְמְטְרוֹנִיתָא, וְלִימָא (זכריה ט) גִּילִי מְאֹד בֵּת צִיּוֹן הָרִיעִי בֵּת יְרוּשָׁלַם הִנֵּה מִלִּפְנֵי יְבוֹא לָךְ צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא. כְּלוֹמֵר, צַדִּיק הוּא נוֹשָׁע, בְּגִין דְּהוּוּ רְכִיב עַד הַשְׁתָּא בְּאַתֵּר דְּלֹאוּ דִּילִיָּהּ, בְּאַתֵּר נּוֹכְרָאָה, וְיַנִּיק לִיָּהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב עֲנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, עֲנִי (דְּלֹא) הָוָה בְּקַדְמִיתָא, וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא, אֵינּוֹן פְּתָרִין תַּתְּאִין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, דְּקָטִיל קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בּוֹכְרָא דְלֵהוֹן בְּמִצְרַיִם, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שְׁמוֹת י"א) וְכָל בְּכוֹר בְּהֵמָה, וְהָא אוּקִימְנָא מְלִי. כְּבִיכּוֹל צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא, הוּא וְדָאֵי יְתִיר מְפֻלָּא. בְּגִין דְּעַד הַשְׁתָּא שְׂאִרֵי צַדִּיק בְּלָא צֶדֶק. וְהַשְׁתָּא דִּיזְדוּוּגוֹן פְּתָדָא, צַדִּיק וְנוֹשָׁע הוּא, דְּהָא לָא יְתִיב בְּסִטְרָא אַחְרָא. תְּאֵנָא, (ישעיה נז) הַצַּדִּיק אֲבָד וְאֵין אִישׁ שֶׁם עַל לֵב וְגו', הִיא קְרָא קְשִׁיא, הַצַּדִּיק אֲבָד, נֶאֱבָד מִיבְעֵי לִיָּהּ, מֵהוּ אֲבָד. אֵלֹא אֲבָד מִמֶּשׁ, וּמֵאֵי אֲבָד. אֲבָד לְמְטְרוֹנִיתָא, וְאַתְדָּבֵק בְּאַתֵּר אַחְרָא, דְּאֶקְרִי שִׁפְחָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אֵי נִיחָא קָמִי

אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם נּוֹחַ לִפְנֵי מוֹרִי, זֶה שְׁשָׁנִינוּ